

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

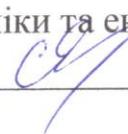
**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	D Бізнес, адміністрування та право
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	D5 Маркетинг
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Історія економіки та економічної думки. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти економічного факультету спеціальності D5 Маркетинг, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Укладач: П.І. Юхименко. Біла Церква: БНАУ, 2025. 18 с.

Укладач: д-р. екон. наук, професор Юхименко П.І.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки та економічної теорії
(Протокол № 11 від 25 червня 2025 р.)

Завідувач кафедри економіки та економічної теорії,
канд. екон. наук, доцент Світлана БАТАЖОК

Гарант ОП «Маркетинг»,
канд. екон. наук, доцент Ірина ГЕРАСИМЕНКО

Схвалено групою зі змісту та якості освіти економічного факультету
(Протокол № 6 від 26 червня 2025 р.)
Голова групи зі змісту та якості освіти економічного факультету,
д-р. екон. наук, професор Ігор ПАСКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 075 «МАРКЕТИНГ» (D5 «МАРКЕТИНГ»)	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
5. ПРОГРАМАМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»	6
6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
7.1. Лекції	8
7.2. Практичні заняття	11
7.3. Самостійна робота	12
7.4. Орієнтована тематика індивідуальних та групових завдань	13
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	15
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	17
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	17

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025–2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 48 години (лекції – 16, практичні заняття – 32), самостійна робота студентів – 72 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право	Обов'язкова	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: D5 Маркетинг	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання відповідно до рекомендованого списку		1-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		<i>Семестр</i>	
		2-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	16 год.	4 год.
		<i>Практичні</i>	
		32 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	110 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Метою вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є набуття майбутніми фахівцями системи знань про сутність, характерні риси, закономірності, різноманітність форм прояву господарства країн світу та розвиток економічної думки в історичному минулому і сприяти становленню сучасного наукового світогляду студентів, розвитку їх як особистостей, професіоналів з глибоким розумінням соціокультурної й економічної ситуації, сучасних напрямів розвитку економічної думки.

Завданням навчальної дисципліни є формування у студентів на основі розуміння загальних тенденцій історичного процесу вміння бачити довгострокову перспективу економічного розвитку, суть соціально-економічних процесів, які відбуваються в світі; розуміння закономірностей розвитку основних факторів виробництва і складання їх у сучасний оптимально-ефективний ринковий господарський механізм; сприяння розумінню сутності й історичних коренів різних цивілізацій; засвоєння економічних концепцій головних шкіл і напрямів економічної думки, наукових досягнень вчених-економістів; у збагаченні культури економічного мислення, оволодінні навичками критичного мислення; ознайомлення з принципами економічної політики й умінні розробляти пропозиції перспективного розвитку, які ґрунтуються на знаннях історичного минулого.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковий освітній компонент «Історія економіки та економічної думки» базується на знаннях циклу гуманітарних дисциплін програми загальноосвітньої школи.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D5 МАРКЕТИНГ

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК05. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК07. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків.

СК14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

P2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

P11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

P12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

P16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

Змістовний модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії

Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Господарство й економічна думка на етапі ранніх цивілізацій (до VIII ст. до н.е.)

Тема 1.2. Особливості господарського розвитку та економічної думки в період формування ранніх світових цивілізацій (VIII ст. до н. е.–V ст. н. е.).

Тема 1.3. Розвиток господарства та економічної думки в період становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій (V–XV ст.).

Тема 1.4. Господарство та розвиток економічна думка суспільств періоду середньовічної Європи (V–XV ст.).

Тема 1.5. Формування передумов виникнення ринкового господарства та їх відображення в економічній думці (XVI – перша половина XVII ст.).

Змістовний модуль 2. Економіка індустріальних цивілізацій

Тема 2. 1. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – 60-ті рр. XIX ст.).

Тема 2.2. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)

Тема 2.3. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)

Тема 2.4. Ринкові економічні перетворення Європейських країн в період державно-монополістичного розвитку суспільства (перша половина XX ст.)

Змістовний модуль 3. Сучасна цивілізація в умовах розвитку зеленої економіки

Тема 3.1. Еволюція ринкових економічних систем провідних країн світу та основні напрями економічної думки (50-80-ті рр. ХХ ст.)

Тема 3.2. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи і в умовах незалежності.

Тема 3.3. Людиноцентристський підхід в умовах реалізації принципів Індустрії 5.0.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістові модулі та теми	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії												
Тема 1.1	7	1	2		1	3	8				2	6
Тема 1.2	7	1	2		1	3	8		1		2	5
Тема 1.3	7	1	2		1	3	8	1			2	5
Тема 1.4	8	1	2		1	4	8	1			2	5
Тема 1.5	11	2	4		1	4	8		1		2	5
<i>Разом модуль 1</i>	40	6	12		5	17	40	2	2		10	26
Змістовий модуль 2. Економіка індустріальних цивілізацій												
Тема 2.1	11	1	4		1	5	10	1			4	5
Тема 2.2	11	1	4		1	5	10		1		4	5
Тема 2.3	9	1	2		1	5	10		1		4	5
Тема 2.4	9	1	2		1	5	10	1			4	5
<i>Разом модуль 2</i>	40	4	12		4	20	40	2	2		16	20
Змістовий модуль 3. Сучасна цивілізація в умовах розвитку зеленої економіки												
Тема 3.1	14	2	4		1	7	13		1		2	10
Тема 3.2	16	2	2		1	11	13				3	10
Тема 3.3	10	2	2		1	5	14		1		3	10
<i>Разом модуль 3</i>	40	6	8		3	23	40		2		8	30
Всього годин	120	16	32		12	60	120	4	6		34	76

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії</i>	
<p>Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Історія економіки та економічної думки як наука. Господарство як підсистема суспільства та об'єкт економічної науки. Предмет, методи та завдання курсу. Форми господарства у первісному суспільстві. Господарство первісних суспільств в історії України.</p> <p>На методологічних засадах цивілізаційних парадигм розвитку суспільства сформувавши сучасне економічне мислення та світогляд студентів, забезпечити засвоєння знань і методів історичного аналізу економічних процесів.</p>	1
<p>Тема 1.2. Особливості господарського розвитку та економічної думки в період формування ранніх світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. - V ст. н. е). Становлення господарської сфери суспільств ранніх цивілізацій. Економічна думка країн Давнього Сходу, Єгипту, Месопотамії. Розвиток господарства у добу бронзи та раннього заліза на території України.</p> <p>Формування знань про історичний розвиток господарства (реальної економіки) раннього періоду розвитку становлення цивілізацій, знати сутність традиційного способу виробництва).</p>	1
<p>Тема 1.3. Розвиток господарства та економічної думки в період становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій (V– XV ст.). «Осьовий час» та формування Східної і Західної (Європейської) цивілізацій. Період формування традиційного станovo-класового цивілізаційного суспільства. Давньогрецька цивілізація та її вплив на європейський світ.</p> <p>Усвідомити досягнення греко-римської цивілізації та її вплив на світовий розвиток, знати джерела сучасної західної цивілізації).</p>	1
<p>Тема 1.4. Господарство та розвиток економічна думка суспільств періоду середньовічної Європи (V– XV ст.).</p> <p>Загальна характеристика господарського розвитку та економічної думки цивілізацій середньовіччя. Особливості господарського розвитку доби середньовіччя.</p> <p>Становлення східного типу економіки (Китай, Індія).</p> <p>Європейські країни середньовічних цивілізацій.</p> <p>Усвідомити причини періоду загального занепаду (порівняно з античністю) суспільних інститутів та систем, знати основи формування східного типу економіки).</p>	1
<p>Тема 1.5. Формування передумов виникнення ринкового господарства та їх відображення в економічній думці (XVI – перша половина XVII ст.).</p>	2

<p>Зародження ринкової інфраструктури, економічні основи формування світового ринку, становлення індустріальної цивілізації в Європі, господарство українських земель.</p> <p>Усвідомити сутність реформації і революції цін, які в епоху динаміки і грошей прискорили процес розмежування європейських держав на економічно розвинені і відсталі, знати економічні основи формування світового ринку).</p>	
<p><i>Разом за змістовий модуль 1</i></p>	6
<p>Змістовий модуль 2. Економіка індустріальних цивілізацій</p>	
<p>Тема 2.1. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – 60-ті рр. XIX ст.).</p> <p>Утвердження ринкового господарства. Ознаки капіталізму як нової соціально-економічної держави. Еволюція класичної політичної економії. Особливості розвитку ринкового господарства у провідних країнах Європейської цивілізації та його висвітлення в економічні думці. Становлення класичної політичної економії.</p>	1
<p>Тема 2.2. Ринкове господарство країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.). Економіка монополістичного капіталізму, еволюція індустріального суспільства у другій половині XIX – на початку XX ст., Західний і Східний тип модернізації, особливості розвитку ринкового господарства та головні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.). Усвідомити сутність нової економічної системи (ринкової економіки), знати закономірності її розвитку та сутність ринкових відносин).</p>	1
<p>Тема 2.3. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.).</p> <p>Економічні передумови та сутність реформ 1848 р. та 1861 рр. Особливості розвитку економічної думки в останній третині XIX ст. Розкрити особливості розвитку ринкового господарства й основні напрями економічної думки в Україні в другій половині XIX – на початку XX ст.; зрозуміти як упродовж другої половини XIX ст. у сільському господарстві західноукраїнських земель поступово відбувалася аграрна еволюція, унаслідок якої воно переходило на ринковий шлях розвитку; охарактеризувати передумови для розвитку товарно-грошових відносин в усіх галузях суспільно-економічного життя).</p>	1
<p>Тема 2.4. Ринкові економічні перетворення Європейських країн в період державно-монополістичного розвитку суспільства (перша половина XX ст.).</p> <p>Усвідомити нову економічну систему (інноваційний тип розвитку суспільства) періоду монополістичного капіталізму, знати типи модернізації індустріальної економіки та основні принципи соціально-</p>	1

ринкової економіки.	
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	4
Змістовий модуль 3. Сучасна цивілізація в умовах розвитку зеленої економіки	
<p>Тема 3.1. Еволюція ринкових економічних систем провідних країн світу та основні напрями економічної думки (50-80-ті рр. ХХ ст.) Економічна політика зростання. Теорії економічного зростання. Поширення у США і Західній Європі ідеології суспільства загального добробуту. Визначити основні тенденції розвитку національних економічних систем та напрями розвитку економічної думки в другій половині ХХ ст.; визначити основні тенденції розвитку національних економічних систем та напрями розвитку економічної думки під впливом науково-технічної революції).</p>	2
<p>Тема 3.2. Функціонування національних господарств у системі глобальної економіки (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.) Трансформація країн соціалістичної системи. Перехідна економіка. Проблеми трансформації суспільства. Концепція інституціоналізму (Дж. К. Гелбрейт, Р. Хейлброннер, Л. Туроу та ін.). Глобалізація та інформаційне суспільство. Формування командно-адміністративної економічної системи.. Внесок українських економістів у розвиток економічної теорії. Розвиток радянської соціалістичної економіки в Україні та його відображення в економічній думці. Модернізація економіки України у 50-60-х роках ХХ ст. Економічна реформа 1965 р. О. Ліберман. Формування основ національної системи господарства (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.). Політика реформ: інституціональні компоненти економічного зростання в Україні. Розкрити тенденції розвитку світового господарства в умовах глобалізації світової економіки та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ с. Розглянути інституціональні аспекти становлення ринкової економіки України та інституціональні компоненти економічного зростання; знати проблеми формування інституціонально-інформаційної економіки України).).</p>	2
<p>Тема 3.3. Людиноцентристський підхід в умовах реалізації принципів Індустрії 5.0. Вплив цифрових технологій на зміну сучасних бізнес-моделей розвитку економіки. Теоретичні принципи реалізації технологій Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0. Особливості Індустрії 4.0. Особливості Індустрії 5.0. Впровадження технологій штучного інтелекту. Зміна парадигми та активізація наукового пошуку й практичних розробок в сфері цифрових технологій. Аналіз сучасних тенденцій та визначення стратегічних ризиків</p>	2

впровадження технологій Індустрії 4.0 й Індустрії 5.0. та можливість їх реалізації.).	
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	6
Всього	16

7.2. Практичні заняття

Практичні заняття мають на меті поглибити, розширити й деталізувати теоретичні знання, виробити у студентів навички щодо їх використання на практиці, розвинути ініціативу студентів до самостійного опрацювання матеріалу. Під час занять ставиться завдання: поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування інтелектуальних навичок і вмій планування, аналізу й узагальнень, опанування навичок організації професійної діяльності.

Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії</i>	
Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Господарство первісного суспільства (до VIII ст. до н.е.).	2
Тема 1.2. Господарський розвиток та економічна думка в період формування ранніх світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.).	2
Тема 1.3. Розвиток господарства та економічної думки в період становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій (V– XV ст.).	2
Тема 1.4. Господарство та розвиток економічна думка суспільств періоду середньовічної Європи (V– XV ст.).	2
Тема 1.5. Формування передумов виникнення ринкового господарства та їх відображення в економічній думці (XVI – перша половина XVII ст.).	4
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	12
<i>Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної думки у XIX – на початку XXI ст.</i>	
Тема 2.1. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – 60-ті рр. XIX ст.	4
Тема 2.2. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	4
Тема 2.3. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX ст. – початок XX ст.)	2
Тема 2.4. Ринкові економічні перетворення Європейських країн в період державно-монополістичного розвитку суспільства (перша половина XX ст.)	2
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	12

Змістовний модуль 3. Сучасна цивілізація в умовах розвитку зеленої економіки	
Тема 3.1. Еволюція ринкових економічних систем провідних країн світу та основні напрями економічної думки (50-80-ті рр. ХХ ст.).	4
Тема 3.2. Функціонування національних господарств у системі глобальної економіки (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.) Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи і в умовах незалежності.	2
Тема 3.3. Людиноцентристський підхід в умовах реалізації принципів Індустрії 5.0.	2
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	8
Всього	32

7.3. Самостійна робота

Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії	
Тема 1.1. Особливості господарського розвитку країн Давнього Сходу. Економічні погляди мислителів Давнього Сходу.	4
Тема 1.2. Трипільська культура в давній історії України.	4
Тема 1.3. Суспільство Крито-Мікенської цивілізації та особливості його господарського розвитку. «Повчання гераклеопольського царя своєму синові Мерікара». «Речення Іпусера».	4
Тема 1.4. Економічні ідеї Колумелли. Економічні ідеї Ксенофонта і Платона. Економічні ідеї в працях Фоми Аквінського. Розвиток ремесла в Київській Русі.	5
Тема 1.5. Особливості раннього меркантилізму. Етапи розвитку пізнього меркантилізму. Розвиток пізнього меркантилізму в працях Т. Мена та А. Монкретьєна.	5
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	22
Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної думки у ХІХ – на початку ХХІ ст.	
Тема 2.1. Економічні ідеї В. Петті, П. Буагільбера. Підходи до трактування «капітал» А. Смітом і Д. Рікардо. Виникнення та розвиток марксизму, головні ідеї.	6
Тема 2.2. Американська школа маржиналізму. Дж.Б. Кларк. Нововведення за Й. Шумпетером.	6
Тема 2.3. Київська політекономічна школа. Розвиток національної школи економічної думки України (М. Туган-Барановський).	6
Тема 2.4. Соціально-психологічний напрям (Т. Веблен) і соціально-правовий інституціоналізм (Дж. Комонс). Принципи макроекономічної концепції Дж. Кейнса.	6

<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	24
<i>Змістовий модуль 3. Сучасна цивілізація в умовах розвитку зеленої економіки</i>	
Тема 3.1. Теорія «неокласичного синтезу» (П. Самуельсон). Кейнсіанство у вигляді неокейнсіанської теорії.	8
Тема 3.2. Найголовніші погляди нових монетаристів. Інформаційне суспільство та нова економіка. Американські дослідники нової економіки – Р. Аткинсон та Д. Корріа.	12
Тема 3.3. Сучасний етап розвитку української економічної думки.	6
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	26
Всього	72

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань.

7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Проаналізуйте розвиток економічної думки в Україні.
2. Виділіть загальні характеристики системи господарства в суспільствах ранніх цивілізацій.
3. Виділіть основні і специфічні риси та напрямів формування господарства суспільств Східної цивілізації та покажіть відображення цих процесів в економічній думці.
4. Узагальніть основні риси та напрями формування господарства суспільств Західної цивілізації та покажіть відображення цих процесів в економічній думці.
5. Охарактеризуйте Західноєвропейську та Давньоруську системи господарства на основі «Салічної правди» та «Руської правди», показати їх єдність і відмінності.
6. Проаналізуйте форми та основні напрями розвитку інститутів ринкової економіки: їх національні особливості.
7. Визначить основні тенденції світового економічного розвитку в останній третині ХІХ – початку ХХ ст.
8. Проаналізуйте національні особливості господарського розвитку в період монополістичної конкуренції (Англія, Франція, Німеччина, США).
9. Розкрийте специфіку економічного розвитку України в період монополістичної конкуренції у складі двох імперій: спільне та відмінне.
10. В чому оригінальність економічної концепції розвитку Дж. М. Кейнс, які б аспекти ви виділили як актуальні для розвитку економіки України.

11. Проаналізуйте західноєвропейську модель господарського розвитку та її теоретичне обґрунтування (Соціальне ринкове господарство). Наскільки є можливим втілити таку модель економічного розвитку в Україні. Обґрунтуйте.

12. Які економічні фактори сприяли економічному піднесенню ФРН у 50-х роках ХХ ст. Чи можливий їх прояв в економіці сучасної України. Обґрунтуйте.

13. Запровадження яких господарських механізмів та природа перетворення Японії сприяли досягнення економічного лідерства Східної Азії. Що Ви застосували б з врахуванням національних особливостей в економічному реформуванні економіки України?

14. Охарактеризуйте позитиви й недоліки зростання інтеграційних процесів у світовій економіці: «Спільний ринок», його утворення та розширення складу (1957-1995 рр.).

15. Охарактеризуйте економіку незалежної України: проблеми та шляхи переходу до ринкової системи господарства.

16. Обґрунтуйте найефективнішу (на ваш погляд) модель економічного розвитку.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції-візуалізації, пояснювально-ілюстративний метод, дискусійне обговорення проблемних питань.

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді дискусій, презентацій; опрацювання першоджерел, наукових публікацій у вітчизняних та зарубіжних періодичних виданнях, монографій; обговорення реферативних виступів, тестування, виконання модульних контрольних робіт. Для реалізації мети та завдань курсу аудиторні заняття мають доповнюватись самостійною роботою студентів.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Історія економіки та економічної думки» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до розкладу практичних занять по відповідним темам (комп'ютерне тестування).

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, оцінювання самостійної та ІНДЗ, а також модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в електронному журналі академічної групи одразу після складання підсумкового тесту.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, відповіді на поставлені питання викладачем, якість конспекту.

Оцінку на семінарському занятті студент отримує за індивідуальні виступи зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної

контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
Залік	30	30	40	-	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C	Задовільно	
64-74	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, Canva;
2. Методичні рекомендації до виконання практичних, індивідуальних завдань та самостійної роботи.

Технічні засоби:

Лекційна аудиторія: мультимедійний проектор Sony. Комп'ютер AMD Sempron , акустична система Phonic Radio microfon Voto-HDW-606.

Клас для проведення практичних занять: мультимедійний проектор Epson EB95 Intel(R) Celeron(R). Комп'ютери AMD Ryzen 5500GT (12 ядер)/ 16GB DDR4 3200MHz / 240 GB SSD / AMD Radeon Graphics / HDMI, VGA /, 14 шт., монітор 24 дюймів 1920*1080.

Програмне забезпечення:

MS Windows, MS Office, Firefox, Figma, CA ERwin Data Model Validator, CA ERwin Process Modeler

Системи дистанційного навчання: Moodle (teach.btsau.net.ua), Zoom, Safe Exam Browser для проведення іспитів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Історія економіки та економічної думки : підручник / П.І. Юхименко, П.М. Леоненко. – К. : Знання, 2011. – 646 с.
2. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник / Тетяна Небога, Анатолій Вдовиченко; Одеський державний аграрний університет. — Вид. 2-ге. — Одеса : Астропринт, 2024. — 140 с.
3. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. – Харків: ХНАУ, 2020. – 243 с.
4. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки : конспект лекцій. Біла Церква. БННВК «Освіта». 2019. 262 с.
5. Базилевич В.Д., Гражевська Н.І., Гайдай Т.В. Історія економіки та економічної думки: підручник. За ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання. 2018. 775 с.
6. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч.. Ч. 1: Історія

економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М.М. Теліщука. Університет ДФС України. Ірпінь. 2020. 544 с.

7. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки. За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. Ю. Федьковича. 2022. 368 с.

8. Ущатовський Ю.В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб.. 2020. Житомир: Житомирська політехніка. 144 с.

9. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки: конспект лекцій. 2-ге вид. доп. Біла Церква. Білоцерківський навчально-науково-виробничий комплекс «Освіта», 2025, 262 с.

Додаткова література

1. Buchholz T. (2021). *New Ideas from Dead Economists: The Introduction to Modern Economic Thought*, 4-th Edition. Penguin Adult HC/TR, Plume. 464 p.

2. *Teaching Guidelines For Digital Entrepreneurship* (2021). Kateryna Kraus, Nataliia Kraus, Olena Shtepa, Cracow University of Economics, Kiev-Cracow 2021. 71 p. URL: <https://ted.uek.krakow.pl/output-1-teaching-guidelines/>

3. Розвиток аграрного сектору економіки в умовах четвертої технологічної революції: монографія / Юхименко П. І., Шуст О. А., Димань Т. М. та ін. За заг. ред. д.е.н., професора Шуст О. А. Біла Церква, БНАУ, 2023. 494 с.

4. Юхименко П.І. Українська економічна думка у світовій економічній науці кінця XIX – початку XX ст.: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. Історія народного господарства та економічної думки України. 2024. Вип. 57. С. 43–73. (1,69 д.а.). URL: http://ingedu.org.ua/?page_id=189&mode=view&year=2024

5. Юхименко П.І. Українська економічна школа кінця XIX початку XX століття: формування та розвиток. Економіка та управління АПК, 2024, № 2. С. 31–51.

6. Юхименко П.І., Герасименко І.О., Якимюк Ю.П., Юзвенко П.І. Людиноцентрична концепція маркетингової діяльності сучасного підприємства. ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар. наук. журнал. – Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. – № 44. – 582 с. С. 130-141. URL: <https://archives.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/04.10.2024/5>

7. Юхименко П.І., Герасименко І.О. Вплив цифрової екосистеми на формування маркетингової концепції діяльності підприємства. Економіка та суспільство. 2024. – № 68.